

2023. július 1-én lépett hatályba az új Kereskedelmi Törvény, melynek értelmében az üzletek 16 vasárnapon tarthatnak nyitva egy naptári évben. Az első júliusi vasárnap fő tapasztalata, hogy a tengerparti üzletek a nyári idényben fogják kihasználni az engedélyezett 16 vasárnapot, míg a kontinentális részen elhelyezkedő kereskedelmi egységek az iskolaév kezdetét, valamint a karácsonyi-újévi időszakot választották a vasárnapi nyitvatartásra. Mivel a kormány már hónapok óta készíti a lakosságot az új előírásra, a horvát lakosság részéről a boltok vasárnapi zárvatartása nem okozott elégedetlenséget. A kereskedelmi alkalmazottak szakszervezete elégedett a rendelkezéssel, hiszen évtizedek óta szorgalmazza a boltok vasárnapi nyitvatartásának betiltását. Ezzel szemben a kereskedők nem túlságosan elégedettek, mert a vasárnapi zárva tartás forgalomkiesést jelent. Ezért a Kiskereskedők Egyesülete bejelentette, hogy elkezdtek egy alkotmánybírósági beadvány előkészítését, amelyben kérni fogják a jogszabály alkotmányossági vizsgálatát.

A Kereskedelemről szóló törvény 2022. december 16-án elfogadott módosítása szombaton, 2023. július 1-jén lépett hatályba. Ezt azt jelenti, hogy Horvátországban a kiskereskedelmi üzletek legnagyobb része évente csak 16 vasárnapon tarthat nyitva, a többi vasárnapon, valamint valamennyi ünnep, illetve munkaszüneti napon kötelezően zárva kell maradniuk. A jogszabály rendelkezései szerint az üzletek tulajdonosai döntenek arról, hogy mely vasárnapokon fognak nyitva tartani. Ennek eredményeként másnap Horvátország kontinentális részén az üzletek döntő része zárva volt, míg a tengerparti városokban minden üzlet nyitva tartott. A tengerparti részeken ugyanis a nyári turistaidényben tartanak nyitva vasárnap az üzletek, míg a kontinensen lévők az iskolaév kezdetére, valamint az adventi időszakra összpontosítanak.

Az első tapasztalatok szerint a vásárlók többnyire megfelelően voltak tájékozottak a nyitvatartási rendről. Pozitívan értékelték, hogy az östermelők mégis értékesíthették a termékeiket a piacokon, ugyanis ők mentesülnek a vasárnapi nyitvatartás korlátozása alól. A vásárlók döntő része egyetért a vasárnapi zárva tartással. Voltak olyan nyilatkozók is, akik az ilyen rendelkezést felemásnak tartják. Véleményük szerint a kötelező zárvatartást az év valamennyi vasárnapjára ki kellene terjeszteni, mert a jelenlegi helyzetben a vásárlók nehezen tudják majd követni, hogy melyik üzlet tart nyitva és melyiket zárta be a tulajdonosa.

A Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete is elégedett az új rendelkezések hatályba lépésével, mert ezzel az üzletekben dolgozóknak biztosított a vasárnap, mint pihenőnap.

Ezzel szemben, a Kiskereskedők Egyesülete (Udruga malih trgovina) elégedetlen a rendelkezéssel, mert szerintük hátrányos helyzetbe hozza a családi vállalkozásként működő kis üzleteket a nagy láncokhoz (Konzum, Spar, Lidl) képest, sőt hosszabb távon ezeknek a kis üzleteknek a fennmaradása is kétséggé válhat. Az Egyesület bejelentette, hogy elkezdtek egy alkotmánybírósági beadvány előkészítését, amelyben kérni fogják a jogszabály alkotmányossági vizsgálatát. Véleményük szerint ugyanis, az állam az ilyen szabályozással korlátozza a szabadpiaci versenyt. Indoklásul hivatkoznak a Horvát Kézműipari Kamara által készített elemzésre, amely szerint 2009. első felében a vasárnapi nyitvatartás teljes tilalmának eredményeként mintegy 1.500 kisüzlet zárt be, kb. 2.800 munkahely szűnt meg, a kereskedelmi szektor összforgalma pedig 15-20%-kal csökkent.

Előzmény: A Horvát Alkotmánybíróság két alkalommal, 2004-ben és 2009-ben alkotmányellenesnek minősítette a vasárnapi nyitvatartást tiltó rendelkezéseket. Az

Alkotmánybíróság döntéseinek indoklásában mindkét alkalommal megállapította, hogy az állam indokolatlanul döntött a vállalkozó szabadság korlátozásáról. Az Alkotmánybíróság 2020. szeptember 25-én harmadik alkalommal is határozott a vasárnapi zárvatartás elrendelésének alkotmányosságáról. Akkor az Országos Polgárvédelmi Operatív Törzs azon határozatát minősítette alkotmányellenesnek, amely a vasárnapi zárvatartást 1 hónapos időszakra a COVID-járvány megelőző intézkedéseként rendelte el. Ezekre a határozatokra reflektálva, Davor Filipovic gazdasági és fenntartható fejlődési miniszter az elmúlt hetekben több alkalommal kifejtette, hogy a vasárnapi nyitvatartás kérdésének rendezése a kormány programjának része 2020. óta, és a jogszabály előkészítésekor figyelembe vették az Alkotmánybíróság korábbi megjegyzéseit. Véleménye szerint az esetleges alkotmányosság-vizsgálati indítvány ez alkalommal nem fog sikerrel járni.

Tekintettel arra, hogy várhatóan 2024 elején tartják Horvátországban a parlamenti választásokat, és a boltok vasárnapi zárvatartása a kormányzó HDZ egyik 2020-as választási ígérete volt, ez egy fontos intézkedés a politikai ígérek megvalósításának bizonyítékaként.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Zágráb